

100 שנה ליק"א - חברה להתיישבות יהודים
JCA - JEWISH COLONIZATION ASSOCIATION 1891-1991

434

8/1991

אלול התשנ"א

ISRAEL POSTAL AUTHORITY

PHILATELIC SERVICE

רשות הדואר

השירות הבולאי

יק"א · חברה להתיישבות יהודים

מיסדה של יק"א - החברה להתיישבות יהודים, היה הבארון דה'הירש (1831-1896), איש כספים ופילנתרופ. הוא נולד למשפחה יהודית גרמנית ידועה של בנקאי חצר. לאחר פטירת בנו יחידו החליט להקדיש את כל מרצו למעשי צדקה. הבארון דה'הירש נתן דעתו למצבם הקשה של יהודי ארצות המזרח ומזרח אירופה, והעניק ל"חברת כל ישראל חברים" כסף רב לשם הקמתם של בתי-ספר במזרח הקרוב. בשנת 1891, לאחר שסירבה ממשלת הצאר לקבל מידוי שני מיליון ליש"ט - שנועדו להקמת רשת חינוך יהודי מודרני ולהקל על מצוקתם של יהודי רוסיה - יסד הבארון דה'הירש בלונדון חברת מניות היא יק"א. הבארון דה'הירש התנגד לנדבנות המקובלת שעיקרה היה מתן נדבות. הוא האמין שעתידם של היהודים תלוי בהפיכתם לבני אדם יצרניים, העומדים ברשות עצמם. ההון היסודי של יק"א, שמונה מיליון ליש"ט נתרם מידוי, סכום שערכו בימינו כמאתיים מיליון ליש"ט. האנציקלופדיה בריטניקה משנת 1929 ציינה שיק"א היא "כנראה קרן הצדקה הגדולה בתבל".

פעולות יק"א בגולה

הבארון דה'הירש לא האמין באפשרות להקים יישוב יהודי אוטונומי בארץ ישראל תחת הממשל העותומני, ולכן, על פי רוב, כיוונה יק"א את ההגירה מרוסיה לארגנטינה, לברזיל ולקנדה. בארגנטינה היה מפעלה החשוב ביותר. היא רכשה שם יותר משישה מיליון חנם, הקימה יישובים חקלאיים בארבעה מחוזות, ודאגה לחינוך, לתרבות, לדת ולשירותים רפואיים. אף בברזיל הקימה יק"א מרכזי קליטה, יישובים, מוסדות חינוך, תרבות ודת. יק"א נסתה לסייע במקומות נוספים: במזרח אירופה הקימה רשת חינוך ענפה של בתי ספר מקצועיים וחקלאיים; היא שיקמה יישובים חקלאיים יהודים באוקראינה, ועזרה לאיכרים היהודיים בפולין, בליטא וברומניה.

החל מ־1891 סייעה יק"א בהקמתם של שישה יישובים בקנדה; בתום מלחמת העולם השנייה עזרה לישוב שם פליטי שואה, וב־1956 - מהגרים מהונגריה. בתורכיה, על יד סמירנה, רכשה יק"א קרקעות והקימה שלושה יישובים ומרכז להכשרה חקלאית - "אורי'הודה". בשנת 1927 נוסד "הארגון העולמי לטיפול בהגירת היהודים" של האי"ס-יק"א. באמצעותו עזרה יק"א בשנות השלושים ביציאתם של יהודים מגרמניה. אחרי מלחמת העולם השנייה נעזרו בה גם כן יהודי צפון אפריקה.

פעולות יק"א בארץ ישראל

כאמור, הסתייג תחילה הבארון דה'הירש מלהושיט עזרה ליישוב בארץ ישראל, בעיקר משום שהטיל ספק ביעילות המפעל כל עוד נתונה הארץ תחת השלטון העותומני. למרות זאת החלה יק"א לסייע בסוף המאה הקודמת לכמה מושבות. ב־1899 הגיע הבארון רוטשילד להסכם עם יק"א בדבר הקמת "הוועדה הארצישראלית", ובאמצעותה קיבלה יק"א

תחת אחריותה תשע ממושבותיו של הבארון רוטשילד. מלבד זאת הקימה יק"א יישובים חדשים, ותרמה במפעלה ההתיישבותי - כפי שניתן לראות בדיעבד - לקביעת גבולותיה של מדינת ישראל. ב־1924 הוקמה פיק"א: חברה מיוחדת לפעולות בארץ ישראל ויק"א התמסרה לסייע ליהודים ביתר ארצות תבל. בעקבות פרעות תרפ"ט חידשה יק"א את פעולותיה הישירות בארץ ישראל: בשיתוף עם "קרן העזרה" הוקמה חברת אמיק"א, הוחל בהקמה מחדש של מושב באר טוביה ונרכש הזיכיון לייבוש ביצות החולה. אמיק"א הקימה יישובים רבים וביניהם כפר ורבורג, מושב אביגדור, ניר בנים, שדה משה, כפר מימון ולכיש. במשך השנים נסתייעו ביק"א כמאה יישובים, בעיקר בגליל ובנגב. בשנת 1956 חזרה יק"א לפעול בשמה היא - יק"א בישראל.

זה שנים תומכת יק"א במוסדות חינוך ומחקר חשובים בישראל באמצעות מענקים נכבדים. עם מוסדות אלה נמנים הפקולטה לחקלאות ברחובות, מכון וולקני, תחנות מחקר חקלאיות אזוריות וכעשרים וחמישה בתי־ספר חקלאיים ואזוריים. בשנים האחרונות מתמסעות פעולותיה של יק"א בארצות אחרות ורוב הכספים מופנה לישראל.

חברה להתיישבות יהודים (יק"א) בישראל

JCA - Jewish Colonization Association 1891-1991

Issue: August 1991
Designer: A. Kalderon
Size: 40 mm x 25.7 mm
Plate no.: 118
Sheet of 15 stamps
Tabs: 5
Printers: E. Lewin-Epstein Ltd.
Method of printing: Offset

JCA - Association de Colonisation Juive 1891-1991

Emission: Août 1991
Dessinateur: A. Kalderon
Format: 40 mm x 25.7 mm
No. de planche: 118
Feuille de 15 timbres
Bandelettes: 5
Imprimerie: E. Lewin-Epstein Ltd.
Mode d'impression: Offset

JCA - Asociación de Colonización Judía 1891-1991

Emission: Agosto de 1991
Dibujante: A. Kalderon
Tamaño: 40 mm x 25.7 mm
No. de plancha: 118
Pliego de 15 sellos
Bandeletas: 5
Imprenta: E. Lewin-Epstein Ltd.
Sistema de impresión: Offset

חותמת יום ההופעה FIRST DAY CANCELLATION

בחותמת המיוחדת נראה
סמל האצולה של משפחת
הבארון דה־הירש

The special cancellation
shows the crest of the
de Hirsch family

set up other new settlements, and, in retrospect, it can be seen that its settlement activities contributed to determining the borders of the State of Israel. In 1924, a special society for activities in Eretz Israel PICA - the Palestine Jewish Colonization Association was set up, and the JCA devoted itself to assisting Jews in other countries of the world. Following the 1929 riots, the JCA renewed its direct activities in Eretz Israel, and jointly with "The Emergency Fund", founded EMICA, which began its work with the rebuilding of Moshav Beer Tuvia, and the rights to drain the Huleh swamp were acquired. EMICA set up many settlements, among them: Kfar Warburg, Moshav Avigdor, Nir Banim, Sde Moshe, Kfar Maimon and Lachish. In 1956 the Association's name reverted from EMICA to ICA in Israel. Over the years the JCA helped some 100 settlements, mainly in the Galilee and the Negev.

For many years, the JCA has supported important educational and research institutions in Israel, by funding sizeable grants. These institutions include the Faculty of Agriculture of the Hebrew University in Rehovot, the Volcani Institute, regional agricultural research stations, and 25 agricultural and regional schools. In recent years, the JCA's activities in other countries have decreased and the funds are mainly directed to Israel.

Jewish Colonization Association (ICA) in Israel

בבול מצוירת קבוצת מת"ישיבים, ולצידה דיוקנו של הבארון
מוריס דה־הירש, מייסדה של יק"א.

The stamp shows a group of settlers and a portrait of
Baron Maurice de Hirsch, founder of the JCA

land there (one and half million acres), setting up agricultural settlements in four provinces, and taking care of educational, cultural, religious and medical services. Likewise, in Brazil, the JCA set up absorption centres, settlements and educational, cultural, and religious institutions.

The JCA also assisted in settling other areas. In Eastern Europe the Association created an educational network of trade and agricultural schools, rehabilitated Jewish agricultural settlements in the Ukraine, and helped Jewish farmers in Poland, Lithuania and Rumania. As from 1891, the JCA assisted in establishing six settlements in Canada. After the second World War, these settlements absorbed Holocaust refugees, and later, in 1956, refugees from Hungary. In Turkey, the Association purchased land near Smyrna, set up three settlements and the "Or Yehuda" agricultural training centre. In 1927, HICEM, the World Organization for the Welfare of Immigrant Jews, was founded by HIAS, and the JCA. Through this organization, the JCA helped Jews escape from Germany in the '30s and assisted North African Jews after the Second World War.

Activities in Eretz Israel

Baron de Hirsch was at first reluctant about helping the Yishuv (Jewish Settlement) in Eretz Israel mainly because he was sceptical of the feasibility of an autonomous entity being established as long as Eretz Israel remained under Ottoman rule. Nevertheless, at the end of the century the JCA began to assist a number of agricultural villages. In 1899, Baron Rothschild reached an agreement with the JCA regarding the establishment of "The Eretz Israel Commission" and through it the JCA took nine of Baron Rothschild's agricultural settlements under its wing. The JCA also

המעצב: אשר קלדרון

THE DESIGNER: A. KALDERON

The Jewish Colonization Association (JCA)

The founder of the Jewish Colonization Association (JCA) was Baron Maurice de Hirsch (1831-1896), a financier and philanthropist. He was born to a well-known German Jewish family of court bankers. After the death of his only son, he decided to devote all his energies to charitable work. He was concerned about the plight of the Jews in Eastern Europe and Oriental countries. He gave a great deal of money to the "Alliance" for the setting up of schools in the Near East. In 1891, after the Tzarist Government refused to accept two million pounds sterling from him for setting up a modern Jewish education system to alleviate the miserable conditions of Russian Jewry - the Baron founded the JCA in London as a public company. He put up all the prime capital of the Association - some eight million pounds sterling (equivalent to about two hundred million pounds sterling in today's terms). In 1929, the Encyclopaedia Britannica described the JCA as "probably the largest charitable fund in the world". Baron de Hirsch was opposed to the common practice of extending charity in the form of handouts. He believed that the future of the Jews depended on their becoming productive and capable of standing on their own feet.

Activities in the Diaspora

Baron de Hirsch did not believe that there could be a Jewish autonomous entity in Eretz Israel under Ottoman rule, and therefore the JCA directed the emigration from Russia mainly to Argentina, Brazil and Canada. Argentina was where it ran its most important operation: it acquired more than six million dunams of